

Către

Comisia specială comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru examinarea inițiativelor legislative din domeniul justiției

Trimis prin email: cp35@cdep.ro

Referitor la: *Proiectele de lege înregistrate la Senat sub nr. 603/2022 și nr. L612/2022*

Stimate Domn/Doamnă,

Coaliția pentru Apărarea Statului de Drept, asociație fără scop patrimonial, non-guvernamentală, independentă, non-profit și apolitică, înființată cu scopul de a apăra drepturile și libertățile constituționale ale cetățenilor, precum și ordinea constituțională și statul de drept în România, cu sediul în București, str. Matei Voievod, nr. 27, sector 2, înregistrată în Registrul Special sub nr. 28/23.03.2021, e-mail: asociatiaCASD@gmail.com, tel: 0743120002, reprezentată legal de Elena Radu, în calitate de președinte,

prin prezenta vă comunicăm următoarele

OBSERVAȚII

cu privire la normele din proiectele de lege nr. 603/2022 și L612/2022
care încalcă Constituția României

și vă solicităm repunerea în discuție a următoarelor amendamente formulate cu privire la aceste norme și votarea lor pentru respectarea obligațiilor care vă revin în calitate de senatori și deputați și pentru punerea în acord a normelor din proiectele de lege cu Constituția României.

În susținerea acestei solicitări vă învederăm următoarele:

1. conținutul normelor proiectelor de lege nr. 603/2022, L612/2022 rezultate în urma analizării până în prezent de către Comisie a amendamentelor la aceste proiecte de lege, **norme care încalcă dispozițiile Constituției României;**
2. faptul că forma proiectelor de lege rezultată în urma analizei de către Comisie a creat rumoare în societatea românească, **numeroși cetățeni mobilizându-se pentru a aduce la cunoștința**

senatorilor României să nu voteze proiectele de lege în această formă, deoarece astfel de legi afectează Statul Român, respectiv caracterul său suveran, național și independent, precum și independența justiției.

În acest sens, cetățenii strângând și semnături prin semnarea unei petiții intitulată *"Petiția poporului către Senat pentru apărarea Constituției României"* (semnată de 14.050 cetățeni până în prezent, semnăturile putând fi vizualizate accesând link-ul:

https://www.petitiononline.com/petiia_poporului_ctre_senat_pentru_aprarea_constituiei_romaniei?u=6460262)

3. dispozițiile Legii nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, potrivit cărora:

"Capitolul III Principii și reguli de conduită parlamentară

Articolul 10 Principiul interesului național

Deputații și senatorii au îndatorirea de a acționa în interesul întregii națiuni și al locuitorilor din circumscripțiile electorale pe care le reprezintă, respectiv al cetățenilor aparținând minorităților naționale, pe care îi reprezintă.

Articolul 11 Principiul legalității și al bunei-credințe

(1) Deputații și senatorii, în calitatea lor de reprezentanți aleși ai poporului român, își îndeplinesc îndatoririle și își exercită drepturile în conformitate cu Constituția, legile țării și regulamentele Camerei Deputaților și Senatului, pe toată durata mandatului pe care îl dețin.

(2) Deputaților și senatorilor le este interzis să își asume față de persoanele fizice sau juridice obligații financiare ori de alt tip, menite să influențeze exercitarea mandatului cu bună-credință, potrivit propriei conștiințe.

Articolul 12 Principiul transparenței

(1) Deputații și senatorii trebuie să dea dovadă de transparență în activitatea parlamentară.

(2) Deputații și senatorii au obligația menținerii unui dialog permanent cu cetățenii pe problemele care îi interesează și care rezultă din asumarea și exercitarea mandatului de parlamentar."

Din aceste norme rezultă că:

- senatorii și deputații sunt obligați ca exercitarea activității de parlamentar, atât în cadrul unei comisii de specialitate, cât și cu ocazia votului din plen, să respecte dispozițiile Constituției României,
- senatorii și deputații au îndatorirea ca în toată activitatea pe care o desfășoară în exercitarea mandatului de parlamentar, inclusiv în comisii, să își exercite cu bună-credință mandatul, conform propriei conștiințe și să nu se lase influențați nici măcar de interesele partidului din care fac parte, având îndatorirea să acționeze în activitatea de legiferare în interesul întregii națiuni;
- senatorii și deputații au obligația să mențină un dialog permanent cu cetățenii pe problemele care rezultă din asumarea și exercitarea mandatului de parlamentar și, drept urmare, să aibă în vedere în exercitarea mandatului de parlamentar și de voința cetățenilor României,

4. având în vedere **dispozițiile Constituției României:**

art. 1 alin. (5): *În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.*

Art. 2 alin. (2): *Nici un grup și nici o persoană nu pot exercita suveranitatea în nume propriu.*

Art. 147 alin (4) *Deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor.*

Art. 126

(1) Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege.

(3) Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, potrivit competenței sale

Art. 124

(1) Justiția se înfăptuiește în numele legii.

(2) Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți.

(3) Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii.

Art. 131

(1) În activitatea judiciară, Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor.

Art. 132

(1) Procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției.

(2) Funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.

5. în anul 2003, pentru aderarea României la Uniunea Europeană a fost revizuită Constituția României. În acest sens, cronologic:

- La data de **17.03.2003 s-a depus** la Camera Deputaților o **Propunere legislativă de revizuire a Constituției României**, inițiată de deputați și senatori.

- Prin Încheierea din **8 aprilie 2003** Plenul Curții Constituționale a dispus declanșarea procedurii jurisdicționale privind constituționalitatea propunerii legislative de revizuire a Constituției,

-La 16 aprilie 2003 Curtea Constituțională a României a pronunțat Decizia nr. 148 privind constituționalitatea propunerii legislative de revizuire a Constituției României¹, reținând în considerentele acestei decizii următoarele:

" II. Cu privire la conținutul propunerii legislative de revizuire a Constituției

Curtea Constituțională, examinând din acest punct de vedere propunerea legislativă de revizuire a Constituției, observa ca prin noua reglementare se urmărește atingerea următoarelor finalitati:

A. Îndeplinirea condițiilor constituționale pentru integrarea României în Uniunea Europeană și pentru aderarea la Tratatul Atlanticului de Nord

a) Curtea constata ca pentru crearea cadrului constituțional necesar derulării procesului de integrare a României în structurile euroatlantice autorii propunerii de revizuire a Constituției au în vedere introducerea unor noi dispoziții constituționale, care să permită României să îndeplinească criteriile impuse statelor candidate pentru integrarea euroatlantica. În acest sens se propune introducerea art. 145¹ cu denumirea marginala "Integrarea în Uniunea Europeană", și art. 145² cu denumirea marginala "Aderarea la Tratatul Atlanticului de Nord".

În ceea ce privește textul propus la art. 145¹, Curtea observa ca acesta are în vedere crearea unui cadru constituțional adecvat integrării României în Uniunea Europeană. Calitatea de membru al acestei Uniuni presupune transferul unor atribuții ce țin de suveranitatea statului către Uniunea Europeană. Crearea acestui cadru constituțional se impune cu necesitate, la momentul actual, având în vedere obiectivele strategice ale României, obiective care se bucura de o larga sustinere populara. De asemenea, Curtea Constituțională retine ca integrarea în Uniunea Europeană trebuie să aibă loc în urma manifestării exprese de voința a statului candidat și cu respectarea condițiilor incluse în acordurile de preaderare. Dispozițiile cuprinse la art. 145¹ sunt menite sa stabilească regula potrivit căreia aderarea la Uniunea Europeană se face prin lege, adoptată în ședința comuna a Camerei Deputaților și a Senatului, cu o majoritate calificată de două treimi din numărul membrilor Parlamentului. De altfel, textul referitor la aderarea prin lege este în deplina concordanta cu dispozițiile art. 58 alin. (1) din Constituție, potrivit cărora "Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a tarii." Curtea considera totodată ca dispoziția de aderare prin lege are ca scop sa supună atenției organului reprezentativ suprem nu numai importanța aderării la Uniunea Europeană, dar și răspunderea ce se rasfrange asupra statului român, în condițiile în care dobândește calitatea de membru al Uniunii Europene. Aceasta răspundere izvorăște, înainte de toate, din consecințele pozitive sau negative ce pot decurge din procesul de aderare, unele izvorand chiar din actul "transferării unor atribuții către instituțiile comunitare", ceea ce poate pune în discuție problema suveranității naționale.

Cu referire la problema transferării unor atribuții ale României către instituțiile comunitare, Curtea Constituțională retine ca textul art. 145¹ are în vedere exercitarea suverana a voinței statului român de a adera la tratatele constitutive ale Uniunii Europene printr-o lege, a carei adoptare este

¹ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/43692>

condiționată de o majoritate calificată de două treimi. **Actul de aderare are o dubla consecință, și anume, pe de o parte, transferarea unor atribuții către instituțiile comunitare, iar pe de altă parte, exercitarea în comun, cu celelalte state membre, a competențelor prevăzute în aceste tratate.**

Referitor la **prima consecință**, Curtea retine ca, **prin simpla apartenență a unui stat la un tratat internațional, acesta își diminuează competențele în limitele stabilite de reglementarea internațională.** Din acest prim punct de vedere, apartenența României la Organizația Națiunilor Unite, la Consiliul Europei, la Organizația Statelor Comunității Europene, la Acordul Central European de Comerț Liber etc. sau calitatea României de parte la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori la alte tratate internaționale are semnificația unei restrângeri a competențelor autorității statale, o relativizare a suveranității naționale. **Însă aceasta consecință se impune a fi corelată cu cea de-a doua consecință, cea a integrării României în Uniunea Europeană.** Cu privire la acest aspect, **Curtea Constituțională retine ca actul de integrare are și semnificația partajării exercițiului acestor atribuții suverane cu celelalte state componente ale organismului internațional.** Prin urmare, **Curtea Constituțională constată ca prin actele de transfer al unor atribuții către structurile Uniunii Europene, acestea nu dobândesc, prin inzestrare, o "supracompetență", o suveranitate proprie.** În realitate, statele membre ale Uniunii Europene au decis să exercite în comun anumite atribuții care, în mod tradițional, țin de domeniul suveranității naționale. Este evident că în actuala eră a globalizării problematicei omenirii, a evoluțiilor interstatale și a comunicării interindividuale la scara planetară conceptul de suveranitate națională nu mai poate fi conceput ca absolut și indivizibil, fără riscul unei izolări inacceptabile.

Fața de toate acestea, Curtea retine că, întrucât dezideratul de aderare a României la structurile euroatlantice este legitimat de interesul țării, suveranitatea nu poate fi contrapusă telului de aderare.

Curtea Constituțională **urmează să examineze însă dacă dispozițiile referitoare la aderarea la structurile euroatlantice aduc atingere limitelor revizuirii, prin raportare la conceptele de suveranitate și de independență.**

Cu privire la suveranitatea statului, ca trasatură peremptorie a acestuia, Curtea observă că ea nu intra sub incidența art. 148 din Constituție, care stabilește limitele revizuirii Constituției, **în schimb intra sub această incidență caracterul independent al statului român.**

Independența este o dimensiune intrinsecă a suveranității naționale, chiar dacă este consacrată de sine statator în Constituție.

În esență, **independența are în vedere dimensiunea exterioară a suveranității naționale, conferind statului deplină libertate de manifestare în relațiile internaționale.** Sub acest aspect este evident că aderarea la structurile euroatlantice se va face în temeiul exprimării independente a voinței statului român, nefiind vorba de o manifestare de voință impusă de o entitate exterioară României.

Din acest punct de vedere Curtea constată că introducerea celor două noi articole în Constituție - art. 145¹ și 145² - nu reprezintă o încălcare a dispozițiilor constituționale privitoare la limitele revizuirii.

Pe de altă parte, Curtea mai retine ca **aderarea la Uniunea Europeană**, o dată realizată, **implica o serie de consecințe care nu s-ar putea produce fără o reglementare corespunzătoare, de rang constituțional.**

Prima dintre aceste consecințe impune integrarea în dreptul intern a acquisului comunitar, precum și determinarea raportului dintre actele normative comunitare și legea internă.

Soluția propusă de autorii inițiativei de revizuire are în vedere **implementarea dreptului comunitar în spațiul național și stabilirea regulii aplicării prioritare a dreptului comunitar față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare.**

Consecința aderării pleacă de la faptul ca statele membre ale Uniunii Europene au înțeles sa situeze acquisul comunitar - tratatele constitutive ale Uniunii Europene și reglementările derivate din acestea - pe o poziție intermediară între Constituție și celelalte legi, atunci când este vorba de acte normative europene obligatorii. Curtea Constituțională constata ca aceasta dispoziție, cuprinsă în art. 145¹, nu aduce atingere prevederilor constituționale privitoare la limitele revizuirii și nici altor dispoziții ale Legii fundamentale, fiind o aplicație particulară a dispozițiilor actualului art. 11 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia "Tratatele ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern."

Totodată Curtea observa ca, **în scopul integrării în Constituția României a acestei concepții europene, se impune completarea dispozițiilor art. 11 cu un nou alineat, scop în care se prevede expres în propunerea legislativă de revizuire ca, "în cazul în care un tratat la care România urmează sa devină parte conține dispoziții contrare Constituției, ratificarea lui poate avea loc numai după revizuirea Constituției."** Pentru a i se asigura acestei prevederi constituționale un caracter operational, se propune introducerea unei alte dispoziții, cuprinsă la art. 144 lit. a¹), potrivit căreia Curtea Constituțională "se pronunța asupra constituționalității tratatelor sau altor acorduri internaționale, la sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori".

Prevederile alin. (4) al art. 145¹ **stabilesc competența Președintelui României, a Parlamentului și a Guvernului de a garanta îndeplinirea obligațiilor rezultate din actele de aderare și a transunerii în practica a prevederilor constitutive ale Uniunii Europene și ale reglementărilor obligatorii derivate din acestea.**

În conformitate cu dispozițiile art. 145¹ alin. (5), Guvernul transmite celor două Camere ale Parlamentului proiectele actelor cu caracter obligatoriu, înainte ca acestea să fie supuse instituțiilor Uniunii Europene spre aprobare. Curtea Constituțională constata ca aceasta dispoziție se integrează în structura Legii fundamentale, fără a aduce atingere limitelor revizuirii, fiind o dispoziție corectă și necesară în condițiile în care parlamentul național este un partener al structurilor decizionale ale Uniunii Europene, potentându-se pe aceasta cale rolul autorității legislative naționale.

...

De asemenea, ca urmare a modificării art. 11 al Legii fundamentale, în virtutea căruia ratificarea unui tratat internațional care conține dispoziții contrare Constituției nu se poate face decât după revizuirea Constituției, pe baza deciziei Curții Constituționale, este necesar să se evite

dublul control de constituționalitate asupra aceleiași prevederi și, în acest sens, art. 145 alin. (2) prevede că "Tratatul sau acordul internațional a cărui constituționalitate a fost constatată potrivit art. 144 lit. a¹) nu poate face obiectul unei excepții de neconstituționalitate".

- **Referendumul** prin care poporul roman a fost de acord cu legea de revizuire a Constituției din anul 2003 a avut loc la **18-19 octombrie 2003**.

Având în vedere că deciziile Curții Constituționale a României sunt obligatorii atât în ceea ce privește dispozitivul, cât și considerentele, se poate observa că interpretarea constituțională a actualului articol 148 din Constituție este aceea că după aderarea României la Uniunea Europeană, **acquisul comunitar - tratatele constitutive ale Uniunii Europene și reglementările derivate din acestea – se află pe o poziție intermediară între Constituție și celelalte legi, atunci când este vorba de acte normative europene obligatorii.**

Astfel, **după aderarea României la Uniunea Europeană, trebuie respectată supremația Constituției României, ordinea de aplicare a actelor normative fiind următoarea:**

1. Constituția României;
2. Acquisul comunitar
3. Legile interne ale României

Poporul Român la referendumul din 18-19 decembrie 2003 a fost de acord numai cu această interpretare a actualului art. 148 din Constituția României.

Niciodată poporul român nu și-a exprimat voința și nu a fost de acord cu renunțarea la supremația Constituției României

De altfel, orice altă interpretare a dispozițiilor actualului art. 148 din Constituție care să se refere la o renunțare la supremația Constituției României ar afecta caracterul național și independent al Statului Român și ar încălca atât dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție care prevăd supremația Constituției României, cât și art. 152 din Constituție, potrivit căruia:

*(1) Dispozițiile prezentei Constituții **privind caracterul național, independent, unitar și indivizibil al statului român, forma republicană de guvernământ, integritatea teritoriului, independența justiției, pluralismul politic și limba oficială nu pot forma obiectul revizuirii.***

*(2) De asemenea, **nici o revizuire nu poate fi făcută dacă are ca rezultat suprimarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora.***

Amendamentele

care trebuie repuse în discuție și votate de către Comisie pentru ca normele din proiectele de lege să fie în concordanță cu dispozițiile Constituției României:

I. Cu privire la Proiectul de lege nr. L603/2022- Proiect de Lege privind organizarea judiciară

- 1. Articolul 1 alin. (1) din proiect rezultat în urma analizării amendamentelor de către Comisie ignoră obligativitatea supremației Constituției, respectiv dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituția României, potrivit cărora: "În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie".**

Totodată, potrivit dispozițiilor art. 16 alin. (2) din Constituție: „Nimeni nu este mai presus de lege”.

Supremația Constituției este valoarea fundamentală a statului de drept, potrivit art. 1 alin (5), iar întreaga organizare judiciară, ca reguli care guvernează funcționarea instanțelor judecătorești și a parchetelor în activitatea judiciară, trebuie să aibă ca finalitate și asigurarea acestei norme constituționale obligatorii.

Respectarea supremației Constituției României este o normă general obligatorie pentru toți cetățenii României, inclusiv pentru judecători și procurori.

Din aceste motive, pentru punerea în acord a textului art. 1 alin. (1) cu dispozițiile Constituției României, solicităm **reluarea discuțiilor de către Comisie și votarea amendamentului** formulat de **deputat Dumitru Coarnă (nr. crt. 4 din Tabelul centralizator de lucru, nr crt 1 din Anexa nr II la Draftul de Raport):**

"Art.1 - (1) Organizarea judiciară reprezintă ansamblul de principii și reguli care guvernează funcționarea instanțelor judecătorești și parchetelor în activitatea judiciară, în scopul garantării respectării Constituției României, republicată, a supremației acesteia și realizării drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei prin înfăptuirea justiției ca serviciu public."

II. Cu privire la Proiectul de lege nr. L612/2022 – Proiect de Lege privind Statutul judecătorilor și procurorilor

- 1. Articolul 80 alin (1) din proiect nu include în jurământul judecătorilor și procurorilor respectarea de către aceștia a supremației Constituției - obligație generală a tuturor cetățenilor României, potrivit dispozițiilor art. 1 alin. (5) din Constituția României. În jurământ sunt enumerate, în mod incomplet dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituția României, fiind ignorată obligația de respectare a supremației Constituției.**

Or, respectarea Constituției, respectarea legilor, respectiv respectarea supremației Constituției constituie valori și obligații constituționale distincte, care trebuie să se reflecte în jurământul pe care judecătorii și procurorii îl depun la investirea în funcție. În timp ce Curtea Constituțională este grantul supremației Constituției (art. 142 alin. 1), judecătorii și procurorii, ca de altfel toate autoritățile publice, au obligația ca în activitatea lor să respecte această supremație.

Din aceste motive, pentru punerea în acord a textului art. 80 alin. (1) cu dispozițiile Constituției României, solicităm **reluarea discuțiilor de către Comisie și votarea amendamentului formulat de deputat Dumitru Coarnă (nr crt. 408 din Tabelul centralizator de lucru):**

"Art. 80

(1) *Înainte de a începe să-și exercite funcția, judecătorii și procurorii depun următorul jurământ:*
*"Jur să respect Constituția, **supremația ei și legile țării**, să apăr drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei, să-mi îndeplinesc atribuțiile cu onoare, conștiință și fără părtinire. Așa să-mi ajute Dumnezeu!" Referirea la divinitate din formula jurământului se schimbă potrivit credinței religioase a judecătorilor și procurorilor și este facultativă."*

2. Articolul 206 proiect în forma adoptată de Comisie permite judecătorilor și procurorilor să fie membri ai oricăror persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial, adică să fie membri ai oricăror ONG -uri române sau străine, nu numai ai asociațiilor profesionale.

În cazul în care se prevede în lege că judecătorii și procurorii pot să se organizeze și să adere sau să fie membri ai oricăror persoane juridice de drept public și privat fără scop patrimonial (care nu sunt organizații profesionale) se va permite o interferență în activitatea judecătorilor și procurorilor deoarece prin apartenența la diverse ONG-uri activitatea profesională a judecătorilor și procurorilor poate fi influențată direct sau indirect, iar independența sistemul de justiției va fi afectată, precum și încrederea cetățenilor în sistemul de justiție.

Forma art. 206 adoptată de comisie **încalcă dispozițiile constituționale privind independența judecătorilor și procurorilor, precum și dreptul la un proces echitabil, respectiv încalcă dispozițiile art. 124 alin. (2) și (3), art. 132 alin. (1), art. 21 alin. (3) din Constituția României.**

Din aceste motive, pentru punerea în acord a textului art. 206 cu dispozițiile Constituției României, solicităm **reluarea discuțiilor de către Comisie și votarea amendamentului formulat de deputat Dumitru Coarnă (nr crt. 1233 din Tabelul centralizator de lucru):**

" Art. 206

Judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți și personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor sunt liberi să organizeze sau să adere la organizații profesionale locale, naționale sau internaționale, în scopul apărării drepturilor și intereselor lor profesionale și pot fi membri ai societăților științifice sau academice, putând face parte din organele de conducere ale acestora."

3. Articolul 228 alin. (5)- (7) din proiect în forma adoptată de Comisie:

- Pe de o parte, un control dacă CSAT a **verificat toate** declarațiile date de judecători și procurori că nu sunt "acoperiți" ai serviciilor, ca urmare a faptului că la alin. (5) se prevede obligația comunicării **numai a** rezultatului verificărilor prin care **se constată încălcarea incompatibilității prevăzute la alin. (1), permițându-se astfel CSAT-ului să verifice arbitrar declarațiile judecătorilor și procurorilor, ceea ce poate duce la afectarea independenței și imparțialității judecătorilor și procurorilor și implicit la dreptul la un proces echitabil care trebuie garantat cetățenilor României, fiind astfel încălcate dispozițiile art. 124 alin. (2), (3), art. 132 alin. (1) și art. 21 alin. (3) din Constituția României;**
- Pe de altă parte, CSAT neemițând niciun înscris din care să rezulte că a verificat declarația unui anumit judecător sau procuror și a constatat că nu este "acoperit" al serviciilor, în cazul în care cetățeanul deține informații că situația reală este alta, că judecătorul sau procurorul respectiv este acoperit, nu se poate adresa instanței de judecată în acest sens, deoarece nu există actul administrativ pe care să îl atace în justiție pentru a fi anulat, **fiind astfel încălcat dreptul de acces la instanță, garantat de art. 21 alin. (1) din Constituție, precum și art. 126 alin. (6) din Constituție (actele administrative ale autorităților publice sunt supuse controlului judecătoresc).**

Din aceste motive, pentru punerea în acord a textului **art. 228 alin. (5)-(8)** cu dispozițiile Constituției României, solicităm **reluarea discuțiilor de către Comisie și votarea amendamentelor formulate de UNJR, AMR, AJADO, Deputat Dumitru Coarna (nr crt. 1324, 1326, 1328, 1330 din Tabelul centralizator de lucru):**

"(5) Verificarea veridicității datelor din declarațiile prevăzute la alin. (3) se face individual pentru fiecare declarație de către Consiliul Suprem de Apărare a Țării, anual, din oficiu, sau ori de câte ori este sesizat de Ministerul Justiției, Secția pentru judecători sau Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, judecătorul sau procurorul vizat.

(6) Rezultatul verificărilor se comunică din oficiu Consiliului Superior al Magistraturii, judecătorului sau procurorului vizat, precum și, la cerere, oricărei persoane.

(7) Actul Consiliului Suprem de Apărare a Țării prevăzut la alin. (5) poate fi contestat în instanță, în termen de 3 luni de la data la care a luat la cunoștință, de către orice persoană care justifică un interes legitim, conform Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare. Dispozițiile prevăzute la Art. 7 din Legea nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, nu sunt aplicabile.

(8) Răspunsul eronat se pedepsește conform legii. "

4. Articolul 234 alin. (2) din Proiect în forma adoptată de Comisie (în care se prevede că judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți și personalul de specialitate juridică asimilat acestora pot

fi membri ai unor comisii de examinare sau de întocmire a unor documente interne sau internaționale) permite ca aceste persoane să participe la întocmirea unor documente interne sau internaționale ale oricăror persoane fizice/juridice. Acest aspect intră în contradicție cu Statutul judecătorilor și procurorilor și permite afectarea independenței și imparțialității acestora.

Proiectele cu finanțare externă la care face referire forma inițială a normei sunt derulate pe plan național sau internațional de diferite ONG-uri, prin încasarea unor sume de bani importante prin intermediul acestora, existând cel puțin o aparență de fidelizare față de diferite grupuri de interese precum și crearea unei presiuni asupra judecătorilor și procurorilor implicați, fiind afectată independența și imparțialitatea acestora.

Adoptarea unei asemenea norme ca cea din forma inițială, va permite cooptarea judecătorilor și procurorilor în diverse structuri/organisme create de persoane fizice/juridice din România sau din străinătate, care prin activitatea și politica respectivelor structuri/organisme să influențeze în mod direct cel puțin judecătorii și procurorii pe care i-au cooptat. Or potrivit art. 124 din Constituție, justiția se înfăptuiește în numele legii, trebuie să fie imparțială, iar judecătorii trebuie să fie independenți și să se supună numai legii.

Astfel, **sunt încălcate dispozițiile art. 124 alin. (2) și (3), art. 132 alin. (1), art. 21 alin. (3) din Constituția României.**

Din aceste motive, pentru punerea în acord a textului art. 234 alin. (2) cu dispozițiile Constituției României, solicităm **reluarea discuțiilor de către Comisie și votarea amendamentului formulat de Deputat Dumitru Coarnă (nr crt. 1351 din Tabelul centralizator de lucru):**

"(2) Judecătorii, procurorii, magistrații asistenți și personalul de specialitate juridică asimilat acestora pot fi membri ai unor comisii de examinare sau de întocmire a proiectelor de acte normative, a unor documente interne sau internaționale, propuse sau formulate de autoritățile publice din România și pot avea calitatea de expert, formator sau trainer în proiecte în domeniul justiției, finanțate de autoritățile publice din România."

5. Art. 271 din Proiect în forma adoptată de Comisie nu mai prevede că judecătorii și procurorii răspund în situația în care nu respectă deciziile Curții Constituționale și hotărârile Înaltei Curți de Casație și Justiție.

În legea în vigoare (nr. 303/2004) această faptă care constituie abatere disciplinară se regăsește la art. 99 alin. 1 lit ș).

În proiectul de lege s-a eliminat aceasta abatere disciplinară, în **expunerea de motive** menționându-se **"eliminarea abaterii disciplinare care viza nerespectarea deciziilor Curții Constituționale ori a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție..."**, invocându-se deciziile CJUE din 21 decembrie 2021.

Prin raportarea la expunerea de motive care reflectă voința legiuitorului se poate constata că proiectul conține o exonerare de răspundere pentru nerespectarea de către judecători și procurori a deciziilor CCR și/sau deciziile obligatorii ale ICCJ.

Or, potrivit art. 147 alin (4) Deciziile CCR sunt obligatorii, inclusiv pentru judecători și procurori. Respectarea acestor decizii intră în atribuțiile lor profesionale. Prin prevederea în expunerea de motive a eliminării acestei abateri disciplinare se exonerează de răspundere judecătorii și procurorii pentru nerespectarea unei obligații profesionale.

O asemenea exonerare de răspundere ar permite aplicarea arbitrară a deciziilor CCR, cu încălcarea art. 147 alin (4) din Constituție, a principiului legalității reglementat de art. 1 alin (5) din Constituție potrivit căruia *"În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie"*, precum și a art. 16 alin. (1) din Constituție *"Nimeni nu este mai presus de lege"*.

În privința interpretării art. 148 din Constituția României: acesta poate fi interpretat numai în concordanță cu considerentele CCR nr. 148 din 16 aprilie 2003 (prin care a fost analizată legea de revizuire a Constituției pentru aderarea la UE), potrivit cărora:

"Soluția propusă de autorii inițiativei de revizuire are în vedere implementarea dreptului comunitar în spațiul național și stabilirea regulii aplicării prioritare a dreptului comunitar față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare."

Consecința aderării pleacă de la faptul ca statele membre ale Uniunii Europene au înțeles sa situeze acquisul comunitar - tratatele constitutive ale Uniunii Europene și reglementările derivate din acestea - pe o poziție intermediară ÎNTRE Constituție și celelalte legi, atunci când este vorba de acte normative europene obligatorii."

Or, referendumul pentru aprobarea legii de revizuire a Constituției a avut loc la 18-19 octombrie 2003, după analiza de către CCR a constituționalității legii de revizuire a Constituției, poporul român exprimându-și acordul cu privire la revizuire în conformitate cu interpretarea dată de CCR prin decizia nr. 148/2003.

Drept urmare, orice altă interpretare a dispozițiilor art. 148 din Constituție, contrară celor reținute de CCR în considerentele Deciziei nr. 148/2003 (potrivit cărora Constituția este deasupra acquisului comunitar, acesta din urmă aflându-se pe o poziție intermediară între Constituție și legile interne) ar fi neconstituțională deoarece ar încălca independența Statului Român, precum și suveranitatea poporului român.

Totodată, menționăm că în Avizul Consiliului Legislativ nr. 969/2022, la pct. 50 se menționează:

*"La art. 272, în ceea ce privește **eliminarea** din cadrul cazurilor care constituie abateri disciplinare a cazului prevăzut în prezent în cuprinsul **art. 99 lit. ș) din Legea nr. 303/2004**, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precizăm că, prin Avizul nr. 315/28.03.2022, Consiliul Legislativ **a avizat negativ** o propunere legislativă cu același obiect. Menționăm că respectiva propunere legislativă (plx89/08.03.2022) a fost respinsă atât de către Camera Deputaților, în calitate de primă Cameră sesizată, cât și definitiv, de către Senat, în calitate de Cameră decizională, în ședința din 29.06.2022."*

Precizăm că în ceea ce privește soluția legislativă din prezentul proiect, rămân valabile considerentele reținute în avizul Consiliului Legislativ nr. 315/28.03.2022.

*Așa cum s-a precizat și în avizul sus-menționat, dispozițiile art. 99 lit. ș) din Legea nr. 303/2004 **au fost supuse controlului a priori al Curții Constituționale din perspectiva încălcării dispozițiilor art. 124 alin. (3), potrivit cărora judecătorii sunt independenți și se supun numai legii**", obiecția de neconstituționalitate fiind respinsă prin Decizia nr. 2/2012.*

În decizia sus-menționată, instanța de contencios constituțional a reținut că „dispozițiile art. 99 lit. ș) din Legea nr. 303/2004, modificată, care reglementează ca abatere disciplinară, nerespectarea deciziilor Curții Constituționale ori a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii”, (...) dau expresie și eficiență prevederilor art. 126 alin. (3), respectiv celor ale art. 147 alin. (4) din Constituție”. Totodată, Curtea a constatat că „principiile care guvernează înfăptuirea justiției trebuie interpretate în corelație cu dispozițiile constituționale care consacără rolul și competențele celorlalte puteri, cu respectarea principiilor statului de drept, enunțate de art. 1 din Legea fundamentală. Un cadru legislativ care ar permite ignorarea, eludarea sau cenzurarea de către instanțele judecătorești a deciziilor pe care Înalta Curte de Casație și Justiție ori Curtea Constituțională le pronunță în exercitarea competențelor lor constituționale nu este compatibil cu aceste principii”.

Or, eliminarea abaterii disciplinare constând în nerespectarea deciziilor Curții Constituționale ori a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii ar fi de natură să creeze cadrul legislativ incompatibil cu principiile statului de drept consacrate de art. 1 din Legea fundamentală, la care se face referire în considerentele sus-menționate din cuprinsul Deciziei Curții Constituționale nr. 2/2012.

În ceea ce privește situația incidenței jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, invocată în cuprinsul Expunerii de motive, menționăm că atât instanțelor de judecată, cât și legiuitorului li se impun dispozițiile art. 147 alin. (3) din Constituție referitoare la obligativitatea deciziilor Curții Constituționale.

Precizăm că, așa cum instanța de contencios constituțional a subliniat în Decizia nr. 1039/2012, „nicio altă autoritate publică, fie ea și instanță judecătorească, nu poate contesta considerentele de principiu rezultate din jurisprudența Curții Constituționale, aceasta fiind obligată să le aplice în mod corespunzător, respectarea deciziilor Curții Constituționale fiind o componentă esențială a statului de drept”.

Astfel fiind, sunt obligatorii considerentele reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 390/2021, potrivit căroră „o instanță în judecătorească are abilitarea să analizeze conformitatea unei dispoziții "din legile interne", deci aparținând dreptului intern, cu dispozițiile de drept european prin prisma art. 148 din Constituție și, în cazul în care constată contrarietatea, are competența să aplice cu prioritate dispozițiile de drept al Uniunii în litigiile ce antamează drepturile subiective ale cetățenilor. În toate cazurile, Curtea constată că, prin noțiunile de „legi interne” și „drept intern”, Constituția are vedere exclusiv legislația infraconstituțională, Legea fundamentală prezervându-și poziția ierarhic superioară în virtutea art. 11 alin. (3). Așa fiind, atunci când stabilește că „prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne”, art. 148 din Constituție nu atribuie dreptului Uniunii prioritate de aplicare față de Constituția României, astfel că o instanță națională nu are abilitarea de a analiza conformitatea unei dispoziții din dreptul intern, constatate ca fiind constituționale prin prisma art. 148 din Constituție, cu dispozițiile de drept european. Sistemul dreptului românesc este format din totalitatea normelor juridice adoptate de către statul român și care trebuie să fie în consonanță cu principiul supremației Constituției și principiul legalității, care sunt de esența cerințelor statului de drept, principii înscrise în art. 1 alin. (5) din Constituție, potrivit căruia „În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie”, unica autoritate legiuitoare a țării fiind Parlamentul, având în vedere că statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor legislative, executive și judecătorească - în cadrul democrației constituționale. Democrația constituțională, într-un stat de drept, nu este însă o abstracție, ci este realitate a unui sistem în cadrul căruia supremația Constituției limitează suveranitatea legiuitorului, care în procesul de creare a normelor juridice și de adoptare a unor acte normative trebuie să țină cont de o serie de principii de rang constituțional (a se vedea **Decizia nr. 104 din 6 martie 2018**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 446 din 29 mai 2018, paragraful 73)”.

Menționăm că, așa cum a subliniat în **Decizia nr. 1/2014**, „în ceea ce privește efectele deciziilor sale, Curtea Constituțională a statuat în mod constant că, potrivit art. 147 alin. (4) din Constituție, caracterul general obligatoriu vizează nu numai dispozitivul deciziilor Curții Constituționale, ci și considerentele pe care se sprijină acesta.

În consecință, atât Parlamentul, cât și Guvernul, respectiv autoritățile și instituțiile publice, urmează să respecte întru totul atât considerentele, cât și dispozitivul deciziilor Curții”.

Ținând seama de cele de mai sus, soluția legislativă de eliminare a răspunderii disciplinare a judecătorilor în cazul nerespectării deciziilor Curții Constituționale ori a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii, apare ca fiind contrară jurisprudenței Curții Constituționale în domeniu și nu ar trebui adoptată, întrucât respectarea deciziilor Curții Constituționale al căror efect obligatoriu este consacrat de art. 147 alin. (4) din Constituție și a deciziilor Înaltei Curți de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii – al căror efect obligatoriu derivă din dispozițiile art. 126 alin. (3) din Legea fundamentală reprezintă o componentă esențială a statului de drept.

Așa cum se subliniază și în avizul Consiliului Superior al Magistraturii, în acest context, ținând seama de specificul dreptului Uniunii Europene și de raportul acestuia cu dreptul intern, astfel cum este consacrat de dispozițiile art. 148 din Constituția României, este de analizat, de asemenea dacă proiectul nu ar trebui să stabilească drept abatere disciplinară, pe lângă nerespectarea deciziilor Curții Constituționale ori a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii, și nerespectarea hotărârilor Curții de Justiție a Uniunii Europene.”

Pe de alta parte, nu se poate prevedea răspunderea disciplinară pentru nerespectarea hotărârilor CJUE care încalcă Constituția României, deoarece o asemenea normă ar fi contrară considerentelor Deciziei CCR nr. 148/2003 și ar încălca caracterul de stat național și suveran al Statului Român.

Din aceste motive, pentru punerea în acord a textului art. 271 alin. (1) lit. t) cu dispozițiile Constituției României, solicităm **reluarea discuțiilor de către Comisie și votarea amendamentului formulat de Deputat Dumitru Coarnă (nr crt. 1531 din Tabelul centralizator de lucru):**

”Art. 271. – Constituie abateri disciplinare:

t) nerespectarea hotărârilor Curții de Justiție a Uniunii Europene, ale Curții Europene a Drepturilor Omului, a deciziilor Curții Constituționale și a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii ori în dezlegarea unor chestiuni de drept, în acord cu prevederile Constituției României, republicată.”

Vă multumim!

Cu stima,
Coaliția pentru Apărarea Statului de Drept
Președinte Elena Radu